

A Régiók Bizottsága véleménye – A felsőoktatás modernizációja

(2012/C 113/09)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- örömmel veszi, hogy az Európai Bizottság aktívabb szerepre törekszik a felsőoktatási intézmények és a különféle országos, regionális és helyi hatóságok támogatásában a felsőoktatási modernizációs menetrend végrehajtása terén,
- egyetért az Európai Bizottság azon állításával, amely szerint a felsőoktatásba történő összberuházások Európában túl alacsonyak, és elismeri, hogy nemcsak a tagállamoknak, hanem sok esetben a regionális önkormányzatoknak is fel kell vállalniuk azt a felelősséget, hogy a felsőoktatásba irányuló beruházásokat állami eszközökkel erősítsék,
- arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a konkrét programok és intézkedések meghatározásakor még több figyelmet fordítson arra a prioritásra, amelyet maga is kiemelt a tagállamok és a felsőoktatási intézmények számára, azaz a felsőoktatásban való részvétel növelésére, és a felsőoktatás „társadalmi vetületének” ehhez szükséges megerősítésére,
- úgy véli, hogy a felsőoktatás jelentősége abban is látható, ahogyan a felsőoktatási intézmények eleget tesznek a tipikusan regionális vagy helyi szükségleteknek, és így nagymértékben hozzájárulnak a helyi vagy regionális fejlődéshez,
- megjegyzi, hogy még sok mindent kell tenni a tanulási mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés lehetőségeinek kiterjesztése és egyidejű további elmélyítése érdekében, hogy így jelentősen megnöveljük ennek többletértékét,
- újfent megjegyzi, hogy fontos oktatási és képzési hatáskörök tartoznak a helyi és regionális önkormányzatokhoz, mint ahogy az ifjúságpolitika és a foglalkoztatáspolitika esetében is, ezért hangsúlyozza, hogy a szubszidiaritás elvének teljes tiszteletben tartása mellett a helyi és regionális önkormányzatokra így kulcsfontosságú szerep hárul a szóban forgó modernizációs menetrend megvalósításában.

Előadó	Mia DE VITS (BE/PES), a flamand parlament képviselője
Referenciaszöveg	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – <i>Az európai felsőoktatási rendszerek által az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés terén tett hozzájárulás növelése</i>
	COM(2011) 567 final

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. Általános megjegyzések

1. üdvözli „Az európai felsőoktatási rendszerek által az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés terén tett hozzájárulás növelése” című közleményt, amelyben az Európai Bizottság felvázolja a felsőoktatás reformjának fő szakpolitikai céljait. Az RB nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság ily módon további lendületet kíván adni a bolognai folyamattal és az európai felsőoktatási térség, valamint az európai kutatási térség létrehozásával megkezdett, ám még messze nem befejezett reformoknak, és hogy ezeknek a reformoknak egyúttal kiemelt helyet biztosít az Európa 2020 stratégia szélesebb keretében, illetve az ebben foglalt fő kezdeményezések keretén belül;

2. egyetért a közleményben alkalmazott megközelítéssel, amelynek keretében az Európai Bizottság egyrészt felsorolja azokat a fő szakpolitikai célkitűzéseket, amelyeket ennek az évtizednek a végére mind a tagállamoknak, mind pedig a felsőoktatási intézményeknek meg kellene valósítaniuk, másrészt felvázolja, hogy milyen módon segítheti a tagállamokat és a felsőoktatási intézményeket a szóban forgó modernizációs menetrend végrehajtásában;

3. megerősíti, hogy – olyan politikáról lévén szó, amelyben az EU-nak koordinációs és támogató jogkörei vannak – a felsőoktatási reformok végrehajtásáért elsősorban a tagállamok és maguk a felsőoktatási intézmények felelősek, bár a kihívások és a szakpolitikai válaszok túlnyúlnak az országhatárokon. Ehhez kapcsolódóan az RB újfent megjegyzi, hogy fontos oktatási és képzési hatáskörök tartoznak a helyi és regionális önkormányzatokhoz, mint ahogy az ifjúságpolitika és a foglalkoztatáspolitikai esetében is. Az RB hangsúlyozza, hogy a szubszidiaritás elvének teljes tiszteletben tartása mellett a helyi és regionális önkormányzatokra így kulcsfontosságú szerep hárul a szóban forgó modernizációs menetrend megvalósításában;

4. megjegyzi, hogy a felsőoktatás modernizációjára javasolt stratégia szemmel láthatóan nem okoz problémát a szubszidiaritás és az arányosság elvének betartását illetően;

5. hangsúlyozza, hogy az oktatásnak, a felsőoktatást is beleértve, elsősorban széles körű és általános képzést kell nyújtania az emberek számára, amelynek keretében képességeiket teljes mértékben kibontakoztathatják, és olyan nyitott, erős és sokoldalú személyiségekké fejlődhetnek, akik társadalmi felelősségüket maradéktalanul felvállalják. Az oktatás kétségkívül gazdasági jelentőséggel is bír, azonban nem ez az egyetlen jelentősége. Az oktatás gazdasági szempontból való megközelítése ezért mindig és óhatatlanul csak egy nem teljes értékű megköze-

lítés lehet. Ez azonban nem jelenti azt, hogy bizonyos kontextusban a gazdasági megközelítés nem lehet ésszerű, sőt akár szükséges is;

6. a fentiekől függetlenül teljesen egyetért azzal az állítással, hogy az oktatásnak és képzésnek központi szerepet kell kapnia annak érdekében, hogy Európában megvalósuljon az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés; és utal arra, hogy az európai felsőoktatási intézmények potenciálja még nincs teljesen kiaknázva társadalmi szerepük betöltését illetően;

2. Főbb kérdések a tagállamok és a felsőoktatási intézmények számára

2.1 A felsőoktatásban való részvételi arány növelése az Európa által igényelt diplomások és kutatók képzése érdekében

7. egyetért azzal az elemzéssel, amely szerint a képzettség átlagos szintjének Európában el kell érnie azt a célkitűzést, hogy 2020-ra a fiatalok 40%-a rendelkezzen felsőoktatási vagy ezzel egyenértékű végzettséggel, hogy teljesíteni tudjuk a tudásintenzív munkahelyek terén elvárt és szükséges növekedést, a fiataloknak jobb perspektívát tudjunk kínálni a magas színvonalú foglalkoztatásra, és így felvehessük a küzdelmet a munkanélküliség ellen is, különösen ha az a fiatalokat is érinti;

8. meg van győződve arról, hogy ha a felsőoktatási szolgáltatók széles körben használnak innovatív ikt-megoldásokat, az hozzájárulhat ahhoz, hogy az oktatás könnyebben elérhető legyen, és növekedjen a részvételi arány – például a gyéren lakott területeken, szigeteken, hegyvidéki területeken, valamint a legkülső régiókban élő diákok körében;

9. kiemelten egyetért azzal az állítással, hogy a társadalom nagyobb keresztmetszetét kell a felsőoktatásba vonzani, és sajnálattal látja, hogy különböző népességcsoportok még mindig jelentősen alulreprezentáltak a felsőoktatásban. Az RB utal arra, hogy ez az alulreprezentáltság – mely egyébiránt fel nem vállalható makacssággal még markánsabban jelentkezik az egyetemi oktatók körében – nemcsak szociális problémák elé állít minket, hanem gazdasági szempontból nézve a tehetségek céltalan elpazarlását is jelenti;

10. ezért azt ajánlja, hogy ne csak azt kövessék nyomon, hogy a tagállamok milyen mértékben érnek el haladást a részvételi arány és – ami legalább ilyen fontos – a felsőoktatás sikerének növelése tekintetében, hanem azt is, hogy a tagállamok és a felsőoktatási intézmények milyen mértékben képesek az alulreprezentált csoportokból származó hallgatókat és a nem „hagyományos” hallgatókat a felsőoktatásba vonzani, ráadásul úgy, hogy ez a klasszikus szereposztások újragondolásával történjen, ami által leküzdhető a sztereotip szakválasztások és a munkaerő-piaci szegregáció. A demográfiai

fejleményeket figyelembe véve az RB meg van győződve arról, hogy a részvételi arány szükséges, jelentős mértékű növelése fenntartható módon nem valósítható meg, amennyiben a tagállamoknak és a felsőoktatási intézményeknek nem sikerül ezt a „szociális dimenziót” felsőoktatási politikájuk középpontjába állítani. Az RB továbbá úgy véli, hogy elkerülhetetlen lesz, hogy ezen a téren konkrét célkitűzéseket határozzanak meg, amelyeket természetesen hozzá kell igazítani az egyes tagállamok és az egyes tagállamokon belüli különféle régiók specifikus kontextusához; hangsúlyozza azonban, hogy a részvételi arány növekedéséhez az európai felsőoktatási intézmények finanszírozásának növelése is szükséges annak érdekében, hogy garantálható legyen a kutatás és az oktatás magas színvonala;

11. támogatja azt az európai bizottsági törekvést, hogy a pénzügyi támogatás valóban eljusson az alacsonyabb jövedelmű tanulókhoz. Az RB ezért aggodalommal szemléli különböző tagállamok arra irányuló döntését vagy megfontolásait, hogy megemeljék a tandíjakat, holott valamennyi európai tagállam aláírta a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát, amelynek 13. cikke többek között a következőket állapítja meg: „*a felsőoktatást teljesen egyenlő feltételekkel a képesség alapján mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni, minden megfelelő eszközzel, különösen az ingyenes oktatás fokozatos bevezetése útján*”. Az RB attól tart, hogy a tandíj megemlése a felsőoktatásban való részvétel pénzügyi küszöbét is megemeli majd, éppen egy olyan időszakban, amikor számos hallgatónak és családjaiknak a pénzügyi és gazdasági válság következményeivel kell szembesülniük;

12. utal arra, hogy a pénzügyi fizetőképességen kívül más elemek is (úgy mint a gondosan megválasztott szakirány; megfelelő alapképzés vagy ennek pótlása, ha ez hiányzik; szak- és pályafutási tanácsadás; időben történő átképzés egy alkalmasabb szakirányra vagy alkalmasabb képzésre a felsőoktatási tanulmányok megszakítását megelőzendő; a felsőoktatás hallgatócentrikusabb megközelítése stb.) döntő szerepet játszhatnak a felsőoktatáshoz való hozzáférésben és a felsőoktatásban való sikeres részvételben; továbbá arra kéri a tagállamokat és a felsőoktatási intézményeket, hogy erre szintén fordítsanak kellő figyelmet. Az RB sajnálattal látja, hogy túl kevés erre vonatkozó politikai információt gyűjtenek össze rendszeresen és osztanak meg a tagállamok között, ellentétben a felsőoktatás más területeivel, és ebben az összefüggésben úgy véli, hogy a bolognai folyamat keretében jelenleg létrejövő Felsőoktatási Szociális Dimenziójának Megfigyelőközpontja megérdemli a szükséges támogatást;

13. üdvözli az Európai Bizottság által javasolt intézkedéseket, amelyek az olyan hagyományosabb és formálisabb kritériumok helyett, mint a tanulmányi idő vagy egy adott képzési program oktatási óráinak száma, azt ajánlja, hogy olyan nemzeti képzési rendszereket dolgozzanak ki, amelyek egyértelmű és szükség esetén kiegészítő jellegű továbbtanulási lehetőségeket biztosítanak a különböző képzettségi szintek között, valamint helyezték előtérbe a tanulmányi eredményeket, illetve a valóban megszerzett ismereteket és készségeket (többek között úgy, hogy a másutt megszerzett képzéseket és korábban elsajátított készségeket az informális és nem formális tanulás keretében is elismerik). Az RB szerint az ilyen intézkedések eredményes eszközei lehetnek a készségek hatékonyabb felmérésének és a megfelelő képzettségi szintbe való besorolásnak, illetve annak,

hogy személyre szabott és megvalósítható utat kínáljanak fel a magasabb képzettség megszerzése felé;

14. nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot, hogy a rugalmas képzési módokkal és képzési formákkal kapcsolatos haladó szellemű megközelítést maga is következetesen tartsa fenn, a szakmai képzések elismeréséről szóló hatályos irányelv alkalmazása és az új vonatkozó irányelv kidolgozása során is;

2.2 A felsőoktatás minőségének és jelentőségének növelése

15. egyetért azzal, hogy a felsőoktatás, amennyiben a magas képzettséget igénylő munkakörök sikeres betöltéséhez szükséges tudás és átvihető kulcskompetenciák átadására irányul, nagymértékben profitál a munka világával és a munkaerő-piaci intézményekkel való szorosabb kapcsolatból. Ugyanakkor az RB szerint a munka világnak is nagyobb felelősséget kellene vállalnia a felsőoktatás tekintetében, többek között azáltal, hogy elegendő és színvonalas gyakornoki helyet kínál fel a hallgatóknak és az egyetemi oktatóknak, a felsőoktatási intézményekkel párbeszédet folytat a jövő karrierlehetőségeiről és az ehhez kapcsolódó képesítési követelményekről, valamint a diplomások általánosan felhasználható készségeit teljes mértékben elismeri; úgy véli továbbá, hogy szélesebb körben kellene kialakítani a vállalatok és egyetemek közötti kutatási partnerségeket is;

16. meggyőződése, hogy a helyi és regionális önkormányzatok, amelyek rendszerint kitűnő kapcsolatokat tartanak fenn a felsőoktatási intézményekkel és a munka világával, a lehető legjobb helyzetben vannak a szóban forgó párbeszéd ösztönzéséhez és lebonyolításához;

17. úgy véli, hogy a felsőoktatás jelentősége abban is látható, ahogyan a felsőoktatási intézmények eleget tesznek a tipikusan regionális vagy helyi szükségleteknek, és így nagymértékben hozzájárulnak a helyi vagy regionális fejlődéshez. Az RB ezt a regionális beágyazottságot tartja az egyik olyan dimenzióknak, amellyel a felsőoktatási intézményeknek küldetésüket és stratégiai prioritásaikat össze kell hangolniuk, és amelyben kiválóságra törekedhetnek, ezért kiemeli és támogatja az európai felsőoktatási intézmények sokféleségét és individualizmusát;

18. kéri, hogy az összes európai felsőoktatási intézményben széles körben vezessenek be ikt-megoldásokat; a végzettséggel rendelkezők arányának növekedését eredményezheti az, ha a felsőoktatási intézmények és az érintett nemzeti, regionális és helyi önkormányzatok közös informatikai platformot alakítanak ki;

2.3 A minőség javítása a mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés által

19. egyetért azzal, hogy a jól átgondolt mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés jelentős szerepet játszik az oktatás színvonalában és (számos szempontból) azoknak az embereknek az egyéni fejlődésében, akik ebből profitálhatnak. Az RB megállapítja, hogy többek között az Erasmus program és még inkább a bolognai folyamat hajtóerejének köszönhetően a tagállamok és a felsőoktatási intézmények ezen a téren hatalmas előrelépést értek el. Az RB szerint felbecsülhetetlen jelentőséggel bír, hogy ezeknek a programoknak és az együttműködésnek köszönhetően „Európa” sokak számára kézzelfogható és pozitív fogalomná vált;

20. ugyanakkor megjegyzi, hogy még sok mindent kell tenni a tanulási mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés lehetőségeinek kiterjesztése és egyidejű további elmélyítése érdekében, hogy így jelentősen megnöveljük ennek többletértékét. Az Európai Bizottság joggal sorol fel számos olyan akadályt, amelyek különböző politikai szinteken és gyakran konkrét tagállami kontextusba ágyazottan jelentkeznek. Az RB szerint ennek a bonyolult rétegeztségnek nem szabad megakadályoznia a helyi és regionális önkormányzatokat, valamint a felsőoktatási intézményeket abban, hogy saját hatáskörükön belül megfelelő sürgősséggel kezeljék ezeket a problémákat;

21. sürgeti az oklevélmelléletek bevezetését valamennyi felsőoktatási intézményben, mivel ezek nagyon fontos lépést jelentenek a diplomák összehasonlíthatósága felé, és a diplomák elismerését nagyban megkönnyítik;

22. felhívja a figyelmet néhány meglévő, határokon átnyúló jellegű minőségbiztosítási kezdeményezésre a felsőoktatásban, és ezeket – az érintett tagállamok és régiók felsőoktatási rendszerre gyakorolt strukturális hatást is figyelembe véve – a határokon átnyúló együttműködés modelljeként ajánlja;

23. arra kéri az illetékes nemzeti hatóságokat – amelyek sok esetben a helyi és regionális önkormányzatok –, hogy tegyék könnyebbé és gyorsabbá a felsőoktatási végzettségek elismerését a hallgatók és az egyetemi oktatók előtt álló, jelentős mobilitási akadályok csökkentése érdekében; ennek a folyamatnak nem szabad aránytalanul magas költségekkel járnia a kérelmező számára, és nem lenne szabad négy hónapnál több időt igénybe vennie;

2.4 A tudásháromszög hatékonyabb felhasználása

24. teljes mértékben támogatja az oktatás, a kutatás és a gazdaság közötti „tudásháromszög” hatékonyabb fejlesztését és alkalmazását, és teljesen egyetért az Európai Bizottság elemzésével, amely szerint a felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek ösztönözhetik a gazdasági fejlődést a székhelyük szerinti régiókban, a régiók erősségeit globálisan ki tudják használni, illetve egy olyan tudáshálózat központjaként működhetnek, amely a helyi gazdaságot és a társadalmat szolgálja;

25. elismeri, hogy a fentiek még inkább érvényesek akkor, ha a helyi és regionális önkormányzatok stratégiaileg alkalmazzák támogatásukat, és tudatosan olyan kiemelten fontos területeket választanak, amelyek a saját régió egyedi erősségeiből, illetve szükségleteiből indulnak ki. A helyi és regionális önkormányzatokat, egyetemeket és helyi vállalatokat – ideértve az induló vállalkozásokat is – magukban foglaló tudás- és innovációs klaszterek kialakítását nyomatékosan ösztönözni kell;

26. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság a közleményében igen egyoldalúan a munka világára, a piacképes termékekre és szolgáltatásokra, valamint a tudás értékesítésére összpontosít. Az RB hangsúlyozza, hogy a felsőoktatási intézmények, valamint a kutatóintézetek társadalmi szerepet is betölthetnek az olyan állami intézményekkel és a nonprofit szektorral szemben,

mint például a (kötelező) oktatás, az egészségügy és ápolás területe, szociális és jóléti létesítmények stb.;

2.5 Az irányítás és a finanszírozás javítása

27. egyetért az Európai Bizottság azon állításával, amely szerint a felsőoktatásba történő összberuházások globális szinten túl alacsonyak, és elismeri, hogy nemcsak a tagállamoknak, hanem sok esetben a regionális önkormányzatoknak is fel kell vállalniuk azt a felelősséget, hogy a felsőoktatásba irányuló beruházásokat állami eszközökkel erősítsék. Az RB nyomatékosan kéri a tagállamokat és adott esetben a regionális önkormányzatokat is, hogy a költségvetésekre nehezedő nyomás ellenére se veszélyeztessék a jövőt, hanem inkább hosszú távú növekedésbe ruházzanak be a jövőbeli növekedés zálogát képező szektorokat érintő megszorítások alkalmazása helyett. Az RB szerint az Európai Bizottság ezt konkrétan nyomon követheti, mégpedig oly módon, hogy az európai szemeszter keretében gondoskodik arról, hogy a megszorítások ne az Európa 2020 stratégia megvalósítása szempontjából kulcsfontosságú területeket érintsék;

28. az oktatást a közjavak egyikének tartja, így egyetért az Európai Bizottság azon állításával, hogy a fenntartható felsőoktatás legfontosabb alapja az állami beruházás, és a jövőben is óhatatlanul az kell, hogy maradjon;

29. elfogadja a pénzügyi eszközök diverzifikációjára való törekvést, például az infrastruktúrák finanszírozására alkalmas állami-magán partnerségek révén, azonban figyelmeztet arra, hogy az egyik lehetséges alternatív forrás megcsapolása, azaz a magánfinanszírozás arányának a tandíjak megemlése által való növelése, további nyomást gyakorolhat a költségvetésre. Az RB attól is tart, hogy ez a költségvetésre gyakorolt nyomás többek között a részvételi arány csökkenéséhez, a hallgatók szociális összetételének nem kívánt eltolódásához, valamint a tagállamok és régiók közötti kiegyensúlyozatlan mobilitási áramlatok kialakulásához, illetve megerősödéséhez vezethet. Az általános esélyegyenlőség előmozdítása és a kiválóságra való törekvés érdekében az RB a jövedelmet és a tanulmányi eredményt figyelembe vevő jobb ösztönző- és diákhitel-politika mellett foglal állást;

30. támogatja új finanszírozási mechanizmusok kidolgozását, illetve a már létezők továbbfejlesztését abból a célból, hogy ezek a teljesítményhez kötődjenek, elősegítsék a különféle stratégiai választásokat és a sokféleséget az intézményi profilban, illetve ösztönözzék a kiválóság valamennyi dimenzióját. Ugyanakkor az RB utal arra a tapasztalatra, hogy az ilyen jellegű mechanizmusokat átgondoltan és kellő óvatossággal kell bevezetni, többek között annak érdekében, hogy az alkalmazott szabályok és mutatók valóban elősegítsék a kívánt célok elérését, illetve hogy teljes mértékben meg lehessen felelni az intézmények között és az intézményeken belül megvalósítandó diverzifikációnak;

31. megjegyzi, hogy megnövekedett autonómiájuk nem menti fel a felsőoktatási intézményeket környezetükkel szembeni számadási kötelezettségük és felelősségük alól. Az RB ettől függetlenül elismeri, hogy az intézmények autonómiájának kiszélesítése általában kedvezően hat a magántőke bevonására, és így elősegíti, hogy – a kívánalmaknak megfelelően – többet ruházzanak be a felsőoktatásba;

3. Az uniós hozzájárulás: az átláthatóság, a diverzifikáció, a mobilitás és az együttműködés ösztönzése

32. örömmel veszi, hogy az Európai Bizottság aktívabb szerepre törekszik a felsőoktatási intézmények és a különféle országos, regionális és helyi hatóságok támogatásában a felsőoktatási modernizációs menetrend végrehajtása terén. Az RB szerint ez a támogatás – annak különféle formáiban – alapvetően fontos ahhoz, hogy az egyes hatóságok és felsőoktatási intézmények menetrendjeiben adott legyen a szükséges konvergencia, ugyanakkor kifejezésre jusson a kívánt diverzitás és egyéni jelleg;

33. arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a konkrét programok és intézkedések meghatározásakor még több figyelmet fordítson arra a prioritásra, amelyet – helyesen – maga is kiemelt a tagállamok és a felsőoktatási intézmények számára, azaz a felsőoktatásban való részvétel növelésére, és a felsőoktatás „társadalmi vetületének” ehhez szükséges megerősítésére;

3.1 A reform támogatása a szakpolitikai tények feltárásával, elemzésekkel és átláthatósággal

34. többek között a bolognai folyamat nyomon követésének tapasztalatára építve megállapítja, hogy a tájékoztatás és a mobilizálás szempontjából kifejezetten hatásos, ha a reformmenetrendek alakulásának nyomon követéséhez viszonylag egyszerű összehasonlítható eredménytáblákat használunk, ezért javasolja az ilyen eszközök gyakoribb alkalmazását. Megjegyzi azonban, hogy a tagállami szintű eredménytáblák többnyire nem alkalmasak az egyes régiókon belüli dinamikák ábrázolására, így nem mindig méltányosak a regionális és helyi önkormányzatok politikáját illetően, különösen az olyan területek tekintetében, amelyek túlnyomórészt vagy akár egészében ezek hatáskörébe tartoznak;

35. támogatja az Európai Bizottság arra irányuló tervét, hogy az U-térképpel jobb áttekintést nyújtson a felsőoktatási intézmények profiljairól, az U-Multirankkel pedig egy teljesítményalapú, több dimenziós információs és rangsorolási eszközt hozzon létre. Ennek kapcsán gondoskodni kell arról, hogy ne keletkezzen aránytalanul nagy további adminisztrációs teher a felsőoktatási intézmények számára. Az RB magától értetődőnek tartja, hogy a regionális beilleszkedés és a helyi környezet melletti elkötelezettség azokhoz a dimenziókhöz tartozik majd, amelyek szerint a felsőoktatási intézményeket osztályozzák és rangsorolják;

36. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló tervét, hogy az Eurostattal együttműködésben használhatóbb adatokat gyűjtsön a tanulási mobilitásról és a foglalkoztatási eredményekről a felsőoktatásban. Az RB utal rá, hogy az ilyen jellegű információk nemcsak a felsőoktatásban tanuló diákok és a felsőfokú diplomával rendelkezők körében népszerűek, hanem a középiskolásoknak is segítenek annak eldöntésében, hogy hol tanuljanak tovább;

37. kéri, hogy az Európai Bizottság – még mielőtt megkezdene az európai felsőoktatási nyilvántartás kidolgozását – alaposan gondolja át, hogy pontosan milyen célok elérésére

törekszik a szóban forgó eszközzel, és más kezdeményezések milyen mértékben felelnek már meg ezeknek a céloknak;

3.2 A mobilitás előmozdítása

38. teljes mértékben egyetért a mobilitás ösztönzésének jelentőségével, és ebben az összefüggésben felhívja az Európai Bizottság figyelmét a „Mozgásban az ifjúság” elnevezésű kiemelt kezdeményezésről kidolgozott, 2011. január 27–28-i RB-véleménynek „A mobilitáshoz kapcsolódó kezdeményezések tekintetében” alcímhez tartozó pontjaiban megfogalmazott, továbbra is érvényes megállapításokra; ⁽¹⁾

39. meggyőződése továbbá, hogy a jobb nyelvismeret célként való kitűzése nemcsak a cserelhetőségeket, de ezek színvonalát is fokozza, úgy véli, hogy az Európai Bizottság támogató szerepet játszhatna ezen a területen, és emlékeztet az európai többnyelvűségi politika céljára, miszerint minden európai beszéljen legalább két nyelvet anyanyelvén kívül;

40. az Európai Bizottsággal egyetértésben kívánatosnak tartja, hogy a diákok – társadalmi háttérüktől függetlenül – könnyebben hozzáférhessenek a más tagállamokban biztosított mesterképzésekhez, és megerősíti, hogy több pénzügyi támogatásra van szükség az ilyen diákok számára. Az RB tudomásul veszi azt az európai bizottsági javaslatot, hogy az Európai Beruházási Bankkal karöltve európai szintű diákhitelgarancia-keretet hozzanak létre. Az RB hangsúlyozza azonban, hogy az intézkedéseknek nem szabad a mobilitási hozzáférés kereskedelmi áruvá válásához vezetniük. A szóban forgó keret kidolgozása ki kellene, hogy egészítse a jelenlegi, már komoly érdemeket felmutató ösztöndíjprogramokat – pl. az Erasmust; ⁽²⁾

41. sajnálattal látja, hogy a nemzeti diákhitek mobilitásának hiánya gátat szab a hallgatói mobilitásnak; ragaszkodik ahhoz a kötelezettségvállaláshoz, hogy a diákhitek és ösztöndíjak odaítélése mentes legyen az állampolgárság szerinti hátrányos megkülönböztetés bármilyen formájától;

42. elismeri, hogy a mobilitás gondot is jelenthet bizonyos országok és – néha még nagyobb mértékben – bizonyos régiók számára. Az RB olyan tanulmányok esetén, amelyek bizonyos szolgáltatások nyújtására jogosítanak, mint például az orvosi tanulmányok, olyan hozzáférési szabályok elfogadását támogatja, amelyek figyelembe veszik a regionális szintet, és szükségesek a regionális orvosi ellátás biztosításához. Az RB ezenfelül kész arra, hogy közreműködjön e kérdéskör részletes elemzésében, és segítsen olyan tartós megoldások megtalálásában, amelyek minden érintett fél számára elfogadhatóak, és tiszteltben tartják az európai vívmányokat;

43. meg van győződve arról, hogy különleges intézkedéseket kell hozni annak biztosítása érdekében, hogy az oktatási célú mobilitás minden diák számára hozzáférhető legyen, társadalmi-gazdasági helyzetüktől vagy lakhelyük földrajzi elhelyezkedésétől függetlenül;

⁽¹⁾ CdR 292/2010 fin.

⁽²⁾ Ld. a Régiók Bizottsága „Mozgásban az ifjúság” kiemelt kezdeményezéséről szóló, az RB 88., 2011. január 27–28-i plenáris ülésén elfogadott véleményének (CdR 292/2010 fin) 20. pontját.

44. elismeri továbbá, hogy aggodalmak merülnek fel a határokon átnyúló oktatás bizonyos, franchise-megállapodás formájában működő típusainak színvonalával kapcsolatban, és a tagállamokat a szükséges intézkedések meghozatalára kéri – például az adott tagállamhoz tartozó felsőoktatási intézmények által a tagállam határain túl biztosított képzések minőségbiztosítását illetően –, hogy a tagállamok továbbra is teljes mértékben megbízhatóságot egymás intézményeiben;

45. egyetért azzal, hogy még túlságosan sok akadályba ütközik a kutatók mobilitása, és kéri, hogy a tagállamok aktívan lépjenek fel a munkához kapcsolódó járulékos juttatások és a szociális jogok jobb szabályozása érdekében, hogy a kutatók biztosabbak lehessenek külföldi tartózkodásuk ilyen jellegű szempontjai felől, következésképpen kevésbé vonakodjanak a határokon átnyúló mobilitásban való részvételtől;

3.3 *A felsőoktatás központi szerepe az innovációban, a munkahelyteremtésben és a foglalkoztathatóságban*

46. érdeklődéssel várja a „stratégiai innovációs menetrend” elfogadását, és reméli, hogy megfelelő lendülettel hozzá lehet fogni az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) fejlesztési prioritásainak meghatározásához és újabb tudományos és innovációs társulások létrehozásához;

47. érdeklődéssel figyeli a felsőoktatási intézmények és az üzleti élet közötti „tudásszövetségek” fejlesztését, úgy véli azonban, hogy érdemes, sőt szükséges lenne hasonló szövetségeket létrehozni a felsőoktatási intézmények és a nonprofit intézmények/szervezetek között is. E tekintetben többek között azokra a kihívásokra gondol, amelyekkel Európa napjainkban szembesül: a népesség elöregedésére, a fiatalok arányának csökkenésére, a multikulturális társadalomra, az éghajlatváltozásra stb.;

48. üdvözli, hogy az Európai Bizottság szakmai gyakorlatokra vonatkozó minőségügyi keret kidolgozását tervezi, és meggyőződése, hogy az Európai Bizottság és a nemzeti, regionális vagy helyi szintű tagállami hatóságok ebben az esetben kiemelt figyelmet kell, hogy fordítsanak az említett keret megvalósításának aktív ellenőrzésére. Az európai szakmai gyakorlatok kínálatát központosító platform javasolt létrehozása kiváló eszköze lehet a szakmai gyakorlatok kínálatához való könnyű hozzáférés biztosításának, és annak, hogy a fiatalokat a más tagállamokban való szakmai gyakorlatokra való jelentkezésre ösztönözzék;

3.4 *Az európai felsőoktatás nemzetközivé tételének támogatása*

49. egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése és a határokon átnyúló együttműködés nem korlátozódhat az Európai Unió területére, hiszen az uniós határokon túl is számtalan tapasztalattal lehet gazdagodni. Az RB ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy igen jelentős együttműködési lehetőségek adódnak az EU-n belül, illetve kívül fekvő, egymással határos régiók között. Ennek kapcsán az EU-nak fejlesztenie kellene az európai egyetemek és a harmadik országok felsőoktatási intézményei közti együttműködést, többek közt azok irányításának és oktatási programjainak megerősítése végett, felhasználva ehhez az uniós oktatási intézmények által szerzett tapasztalatokat. Ehhez ösztönözni kell a határ menti régiók és a szomszédos harmadik országok egyetemei közti mobilitási programokat, valamint diák- és tanárcseréket, ami a helyes gyakorlatok átadását is segíti;

50. érdeklődéssel várja a konkrétabb javaslatokat azzal kapcsolatban, hogy az Európai Bizottság miként kívánja támogatni az európai felsőoktatási intézményeket a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére irányuló stratégiáik kidolgozásában és fejlesztésében, és reméli, hogy az Európai Bizottság minden érdekelt féllel párbeszédet kezdeményez erről a kérdéstről. Az RB felhívja a figyelmet arra, hogy a párbeszédbe a helyi és regionális önkormányzatokat is be kell vonni, mivel a felsőoktatási intézmények nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére irányuló stratégiái gyakran szoros kölcsönhatásban vannak a székhelyüként szolgáló régió fejlesztési stratégiáival;

3.5 *Az uniós finanszírozás hosszú távú hatásának és kiegészítő jellegének megerősítése*

51. üdvözli azt a javaslatot, hogy a jelenlegi oktatási, szakképzési és ifjúságpolitikai programokat 2014-től pénzügyileg megerősített és adminisztratív szempontból egyszerűsített formában folytassák az „Erasmus mindenkinek” program keretében. Az RB reméli, hogy ez az új program nemcsak a cserekapcsolatok és együttműködések különféle formáinak kiszélesítését eredményezi, hanem színvonaluk emeléséhez is hozzájárul;

52. hasonló lelkesedéssel fogadja az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a kutatásra és innovációra irányuló jelenlegi európai programokat az új „Horizont 2020” programban fogják össze;

53. felajánlja az Európai Bizottságnak, hogy a helyi és regionális önkormányzatok – mivel közel állnak a felsőoktatási intézményekhez – segítenek abban, hogy ezeket az intézményeket az „Erasmus mindenkinek” és a „Horizont 2020” lehetőségeinek teljes körű kihasználására ösztönözzék;

54. felhívja a figyelmet arra, hogy – ahogy azt már korábbi véleményekben is megállapította – a meglévő programokat körültekintően kell ezekbe az új programokba beemlíteni, nehogy az átrendezéskor értékes elemek menjenek veszendőbe a meglévő programokból;

55. támogatja azt a kapcsolatot, amelyet az Európai Bizottság egyfelől a (felső)oktatás, másfelől az uniós kohéziós politika, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap között létrehoz. Annak érdekében, hogy a kedvezményezettek minél eredményesebben és hatékonyabban alkalmazhassák a szóban forgó eszközöket, az RB kéri, hogy az Európai Bizottság aktívan térképezze fel és terjessze a különböző tagállamokban és régiókban már bevált gyakorlatokat;

3.6 *A következő lépések az intelligens, fenntartható és inkluzív európai felsőoktatás felé*

56. reméli, hogy a konkrét programok és intézkedések meghatározásakor az Európai Bizottság fenntartja a nagyra értékelt párbeszédet az érintett szereplőkkel, köztük a regionális és helyi önkormányzatokkal; kéri, hogy az RB is legyen képviselve ebben a magas szintű csoportban;

57. tudomásul veszi azt a javaslatot, hogy a felsőoktatás modernizációjával kapcsolatos fő témakörök elemzésére magas szintű munkacsoportot hozzanak létre, és reméli, hogy a csoport felállításakor az Európai Bizottság megfelelően figyelembe veszi a közleményben vázolt különleges feladatokat; kéri, hogy az RB is legyen képviselve ebben a magas szintű csoportban;

58. határozottan kéri, hogy a modernizációs menetrend kidolgozásakor az Európai Bizottság gondoskodjon a szükséges szinergiáról a menetrend szempontjából fontos kiemelt kezdeményezések között, egyúttal vegye figyelembe többek között az RB-nek ezekkel a kiemelt kezdeményezésekkel kapcsolatban kidolgozott véleményeit.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 16-án.

a Régiók Bizottsága
elnöke
Mercedes BRESSO
